

2010-02-17

511-1716-10
1256-203

Vår referens

Miljöavdelningen
Johan Johnmark
040 - 25 25 54

Enligt Sändlista

Fastställande av skötselplan för naturreservatet Sporrakulla i Östra Göinge kommun

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen fastställer att skötselplanen, daterade den 17 februari 2010, för naturreservatet Sporrakulla i Östra Göinge kommun skall gälla tills vidare.

Redogörelse för ärendet

Länsstyrelsen har arbetat fram ett förslag till skötselplan för naturreservatet Sporrakulla i Östra Göinge kommun. Naturreservatet bildades den 17 februari 2010. Förslaget har remissbehandlats.

Skäl för beslut

Länsstyrelsen skall, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd (1998:1252) enligt miljöbalken m.m, fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård.

Detta beslut kan överklagas till regeringen, miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet, se bilaga 2

I den slutliga handläggningen av detta ärende deltog naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén och Johan Johnmark, föredragande.

Per-Magnus Åhrén

Johan Johnmark

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

BESLUT

2(2)

2010-02-17

511-1716-10
1256-203

Bilagor:

Skötselplan för naturreservatet Sporrakulla

Hur man överklagar

Skötselplan för Naturreservatet Sporrakulla

Östra Göinge kommun
Skåne län

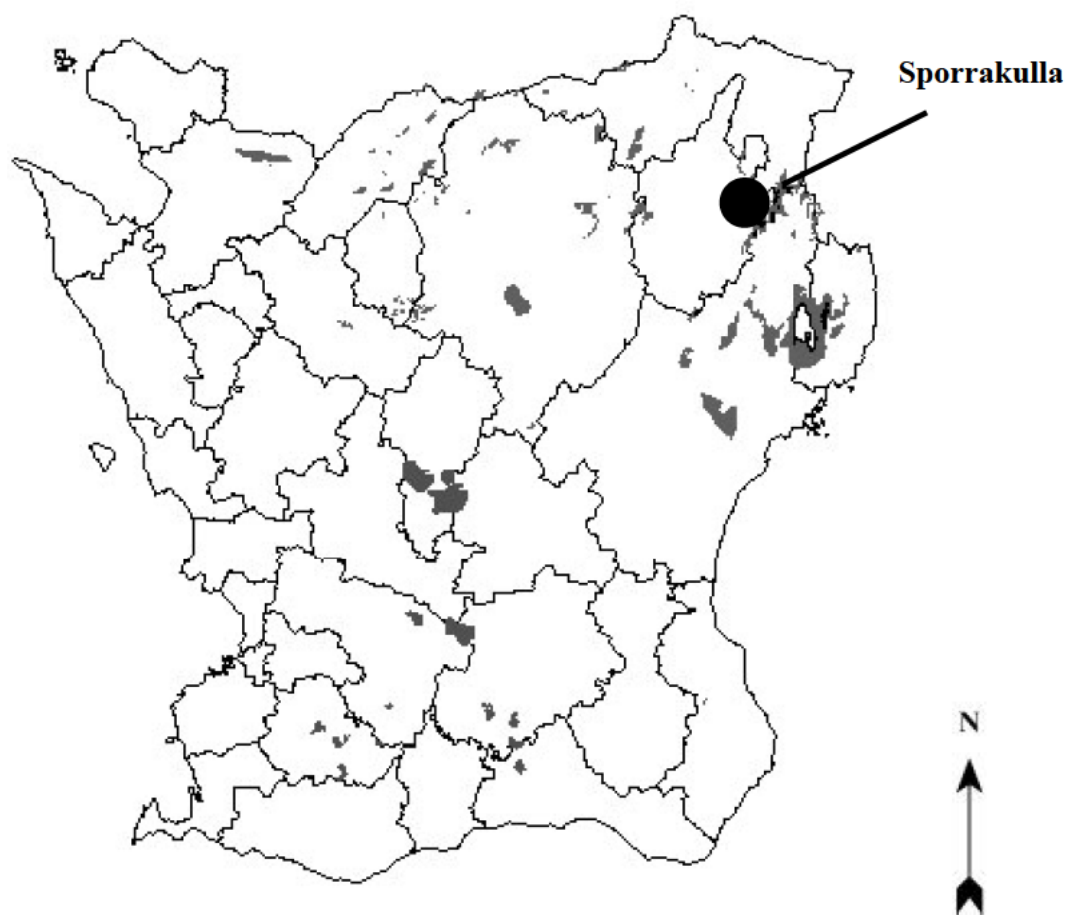

www.lansstyrelsen.se/skane

Miljöavdelningen

Johan Johnmark

Diarienummer	511-1716-10, 1256-203
Beslutsdatum:	2010-02-17
Titel:	Skötselplan för naturreservatet Sporrakulla
Utgiven av	Länsstyrelsen i Skåne län
Författare:	Johan Johnmark
Beställningsadress:	Länsstyrelsen i Skåne Län Miljöavdelningen 205 15 MALMÖ Tfn: 040-25 20 00 http://www.lansstyrelsen.se/skane
Copyright:	Innehållet i denna rapport får gärna citeras eller refereras med uppgivande av källan
Upplaga:	35 ex.
Layout:	Länsstyrelsen i Skåne län
Tryckt:	Länsstyrelsen i Skåne län 2010
Omslagsbild:	Mi jä vid Sporrakulla gård, Foto Magnus Berglund

Översiktskarta med kommungränser och områdets läge. Skala cirka 1:1000 000.

Innehållsförteckning

1 Syftet med naturreservatet.....	6
2 Beskrivning av området.....	7
2.1 Administrativa data	7
2.2 Markhistorisk beskrivning och nuvarande markanvändning	8
Sammanfattning	8
2.3 Områdets bevarandevärden	12
2.3.1 Geovetenskapliga bevarandevärden	13
2.3.2 Biologiska bevarandevärden	13
2.3.3 Kulturhistoriska bevarandevärden	14
2.3.4 Intressen för friluftslivet	14
3 Planerad markanvändning och skötsel	14
3.1 Övergripande bevarandemål	14
3.2 Generella åtgärder	15
3.3 Skötselområden	15
4 Mål och åtgärder för skötselområden.....	15
4.1 Avdelning 100, Ädellövskog 0,6 ha	15
4.1.1 Beskrivning.....	15
4.1.2 Skötselmål	15
4.1.3 Skötselåtgärder	15
4.1.4 konsekvenser av skötselåtgärderna.....	15
4.2 Avdelning 101, Restaurerad, blivande hagmark 1,9 ha.....	15
4.2.1 Beskrivning.....	15
4.2.2 Skötselmål	16
4.2.3 Skötselåtgärder	16
4.2.4 konsekvenser av skötselåtgärderna.....	16
4.3 Avdelning 312, Ädellövskog 3,8 ha	16
4.3.1 Beskrivning.....	16
4.3.2 Skötselmål	16
4.3.3 Skötselåtgärder	17
4.3.4 konsekvenser av skötselåtgärderna.....	17
4.4 Avdelning 313, Hagmark 2,0 ha.....	17
4.4.1 Beskrivning.....	17
4.4.2 Skötselmål	17
4.4.3 Skötselåtgärder	17
4.4.4 konsekvenser av skötselåtgärderna.....	17
4.5 Avdelning 314, Löväng 0,6 ha	17
4.5.1 Beskrivning.....	17
4.5.2 Skötselmål	18
4.5.3 Skötselåtgärder	18
4.5.4 konsekvenser av skötselåtgärderna.....	18
4.6 Avdelning 314, Gårdsmiljö 0,4 ha.....	18
4.6.1 Beskrivning.....	18
4.6.2 Skötselmål	19
4.6.3 Skötselåtgärder	19
4.6.4 konsekvenser av skötselåtgärderna.....	19
4.7 Avdelning 316, Gårdsmiljö med hamlade träd 1,3 ha	19
4.7.1 Beskrivning.....	19
4.7.2 Skötselmål	19
4.7.3 Skötselåtgärder	19
4.7.4 konsekvenser av skötselåtgärderna.....	20
4.8 Avdelning 317, Granplantering 3,7 ha	20
4.8.1 Beskrivning.....	20
4.8.2 Skötselmål	20
4.8.3 Skötselåtgärder	20
4.8.4 konsekvenser av skötselåtgärderna.....	20
4.9 Avdelning 318, Ädellövskog med inslag av tall, 8,1 ha	20
4.9.1 Beskrivning.....	20
4.9.2 Skötselmål	21
4.9.3 Skötselåtgärder	21

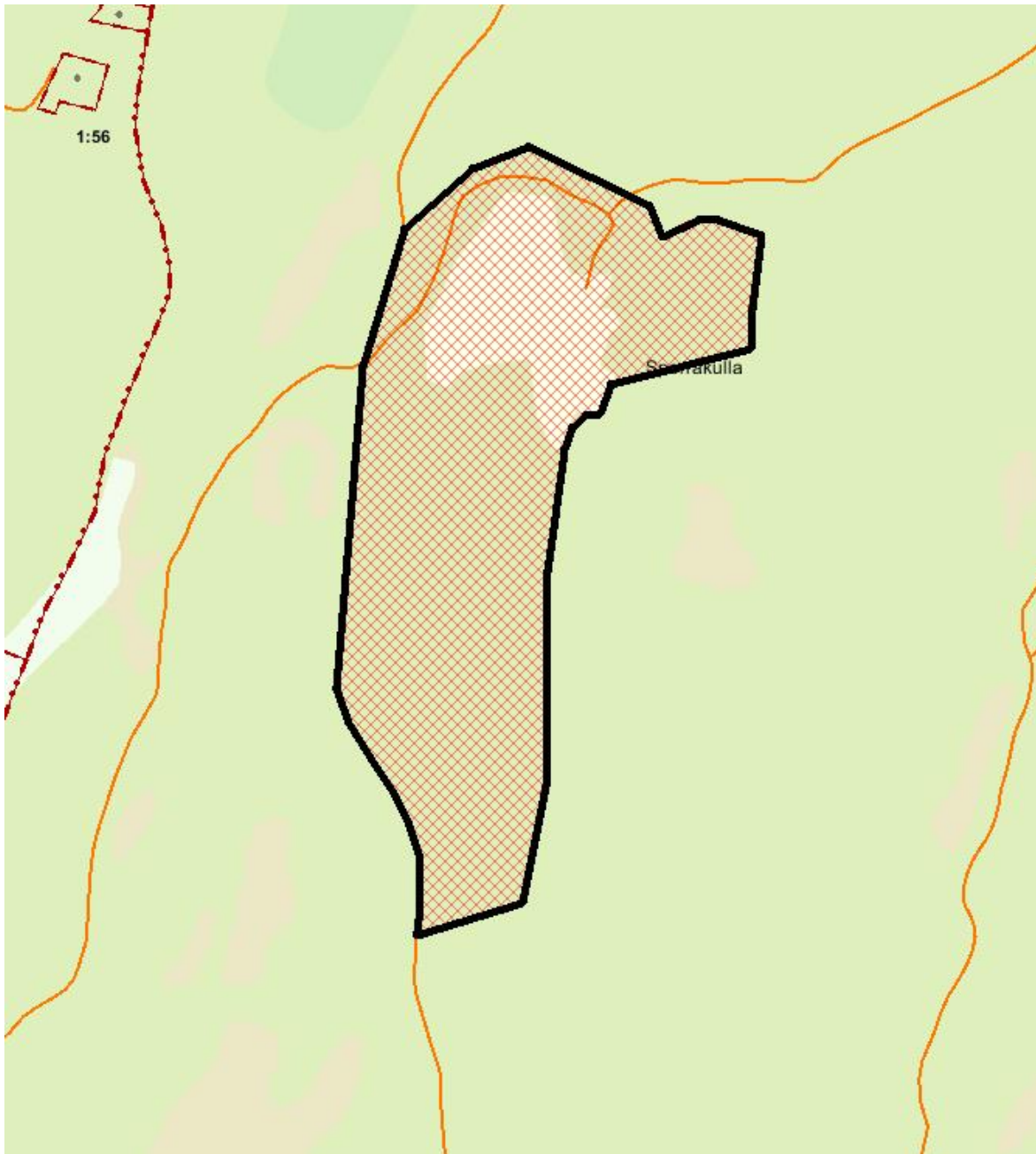
4.9.4 konsekvenser av skötselåtgärderna	21
5 Friluftsliv och turism.....	21
5.1 Allmän inledning.....	21
5.2 Utmärkning av naturreservatets gräns	21
5.3 Information	21
5.4 Parkering.....	21
5.5 Särskilda anordningar för allmänheten	21
5.6 Renhållning och sanitära anordningar.....	22
6 Jakt.....	22
7 Tillsyn.....	22
8 Dokumentation och uppföljning	22
8.1 Uppföljning av skötselmål.....	22
8.2 dokumentation av skötselåtgärder.....	23
8.3 Uppföljning av kostnader	23
10 Kostnader och finansiering.....	23
11 Källor.....	24
11.1 Kartor	24
11.2 Foton	24
11.3 Skriftliga källor.....	24
12 Utdrag ur fastighetsregistret	25

BILAGOR

1. Avdelningar (Skötselområden)
2. Anläggningar

1 Syftet med naturreservatet

- Bevara och restaurera ett ålderdomligt kulturlandskap med den biologiska mångfald som är knuten till slåtteräng, löväng, betad hagmark och små åkerlyckor,
- Bevara, restaurera och återskapa ett skogsområde med den biologiska mångfald som är knuten till ädellövsskog bestående av bok och ek med inslag av tall,
- Gynna de i området förekommande rödlistade arterna, nya kunskaper om rödlistade arter och hotade naturtyper ska beaktas i den löpande skötseln av naturreservatet.
- Främja det rörliga friluftslivet.

Sporrakulla naturreservat, avgränsad med heldragen svart linje.

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa data

Namn	Sporrakulla
Objektnummer	1001346
Skyddsform	Naturresevat
Beslutsdatum	2010-02-17
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen i Skåne län
Internationella åtaganden	Delvis Natura 2000 område (SE0420241)
Län	Skåne
Kommun	Östra Göinge
Församling/socken	Glimåkra
Biogeografisk region	Gränazon mellan nemoral och boreo-nemoral
Läge	Området är beläget ca 10 km nordost om Broby
Gränser	Området är markerat med heldragna linjer på kartan på sidan 5
Koordinater	N6238242, Ö452930 (Sweref 99)
Fastigheter och markägare	Sporrakulla 1:1 (del av), Skogssällskapet Fastighets AB
Servitut och nyttjanderätter	Servitut och nyttjanderätterna bifogas till denna skötselplan.
Arealer	Totalt ca 24,1 ha Land ca 24,1 ha
Markslag:	Skog ca 18 ha, Öppen mark ca 6 ha

EU-prioriterade naturtyper och arter:

Löväng av fennoskandisk typ (6530), 0,2 ha –prioriterad naturtyp

Boskog av fryle typ (9110), 1,8 ha

Boskog av örtrik typ (9130), 0,3 ha

Äldre ekskogar på sura sandiga slättmarker (9190), 0,6 ha

Spillkråka, *Dryocopus martius*, SPA art, Bilaga 1, senast sedd 2009-08-25

Rödlistade arter i området enligt artdatabanken

Lavar:

Gul dropplav, *Cliostomum*, missynnad (NT), ask, löväng och på husvägg (år1987)

Almlav, *Gyalecta ulmi*, missynnad (NT), ask, löväng

Blek kraterlav, *Gyalecta flotowii*, missynnad (NT) ask, löväng

Liten blekspik, *Sclerophora peronella*, missynnad (NT) ask, löväng

Sydlig blekspik, *Sclerophora amabilis*, missynnad (NT) ask, löväng

Ädellav, *Megalania grossa*, missynnad (NT) ask, löväng

Blomskägglav, *Usnea florida*, missynnad (NT) ek

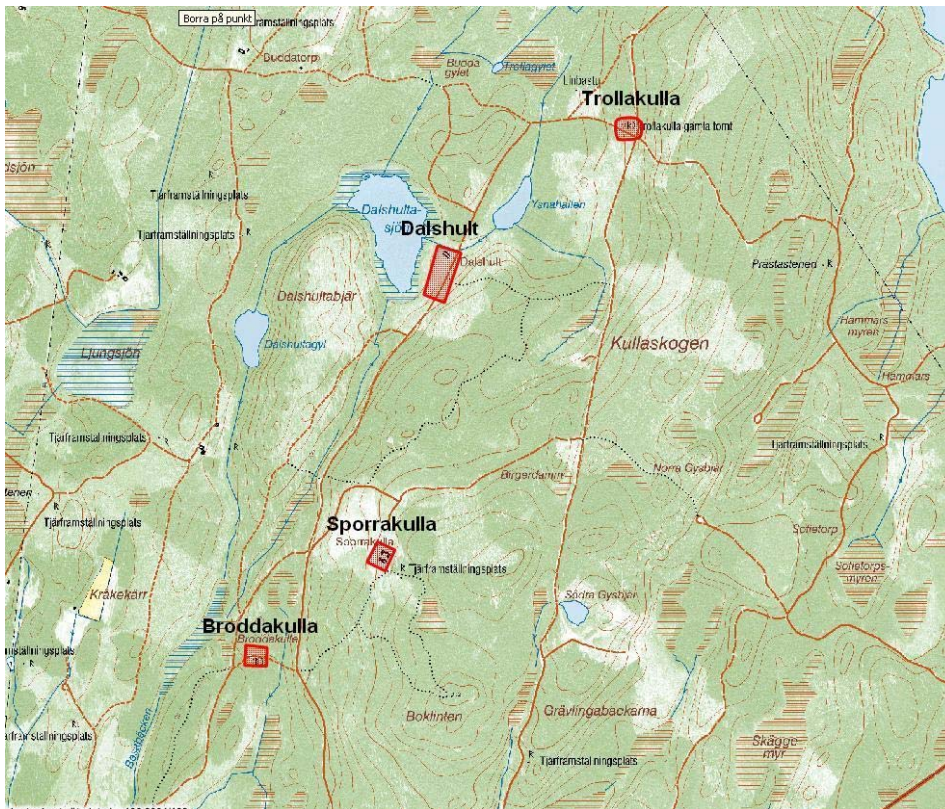
Planförfattare: Johan Johnmark

Försvunnen –RE (Regionally extinct)
Akut hotad –CR (Critically endangered)
Starkt hotad –EN (Endangered)
Sårbar –VU (Vulnerable)
Missgynnad –NT (Near threatened)
Livkraftig –LC (Least concern)

2.2 Markhistorisk beskrivning och nuvarande markanvändning

Sammanfattning

Kullaskogen, eller Kullamarken som det också kallas, är ett omkring 1200 hektar stort skogsområde i Glimåkra församling, Östra Göinge kommun. Historiskt berör området fyra gårdar - Sporrakulla, Dalshult, Broddakulla och Trollakulla vars marker ej har skilts genom laga delning.

Gårdarna i Kullaskogen, Broddakulla, Sporrakulla, Trollakulla och Dalshult

Det saknas kartmaterial som visar gränserna för den tidigare uppdelningen i inägo och utägomark. Av kulturmiljöspåren att döma har troligen merparten av naturreservatets mark bestått av inägomark. På vilken odling, slåtter, lövtäkt och efterbete skett.

Namnet Sporrakulla är känt sedan 1651 som "Spörrekulle". Sporrakulla nämns även 11 oktober 1659, då ägaren Bendt Oredtzen anklagades för att ha utspisat Snapphanar på gården. Enligt traditionen ska Sporrakulla vara en av de få gårdar i trakten som inte brändes av svenskarna under Skånska kriget (1676-1679). Den nuvarande gårdsanläggningen härstammar från tidigt 1800-tal, några stockar är dendrokronologiskt daterade till 1700-talet. Gården är ett gott exempel på en ensamgård i skogsbygden.

Kullaskogen har en lång skoglig kontinuitet, dels med tall på utmarken dels med lövträd på inägorna. Skogen har dock förändrats under århundradenas lopp. Källmaterialet ger en ganska god bild av hur området utvecklas från furuskog till grandominerad skog med ett betydande inslag av bok och ek och genom de stora barkborreangreppen till en ädellövskog

med inslag av tall. På de gamla inägorna dominerade tidigare ek samt olika lövarter som lämpade sig för lövtäkt, men idag är gran (genom plantering) och bok vanligt förekommande även där. Det är viktigt att betona att det är svårt att avläsa hur öppen eller sluten skogen varit. Detsamma gäller trädens ålderssammansättning. Det har säkert funnits perioder då Kullaskogen har varit mycket hårt utnyttjad. Tjärframställning, svedjande och bete kan ha bidragit till att delar av Kullamarken periodvis kan ha haft karaktären av fäladsmark. Vid 1700-talets början beskrevs angränsande utmark till Högsma by som ett område präglad av enbuskar och ”ungt furre”. Man får inte glömma bort att dagens täta och slutna skogar är ett 1900-talsfenomen.

1600- och 1700-talet

De få uppgifter som finns om Kullaskogen från slutet av 1600-talet visar att tallskogar dominerade området då. Men även om tallskogarna var förhärskande, visar uppgifter i jordrevningsprotokollet från 1671 att bokskog inte saknades helt i området. Broddakulla hade nämligen bok till 30 ollonsvin och Sporrakulla till 5 svin medan Dalshult och Trollakulla ska ha saknat sådan skog. Ur samma källa framgår att tjärbränning förekom i Dalshult, Broddakulla och Trollakulla. Även om tjärframställning inte uppges för Sporrakulla, visar en lämning av en tjärdal strax öster om gården, utanför naturreservatet, att sådan tillverkning har förekommit.

Uppgifterna om ek är sparsamma i det tillgängliga materialet, men i jordrevningsprotokollet redovisas ollonskog av ek. Där framgår att Dalshult och Trollakulla hade ekskog till hela 90 respektive 80 ollonsvin. Det är avsevärt mer än för socknen i övrigt där ollonskog av ek endast redovisas sporadiskt och då till betydligt färre djur. Även Sporrakulla hade ek till ollonsvin, men endast till fem stycken. Broddakulla saknade sådan skog.

1800- och 1900-talet

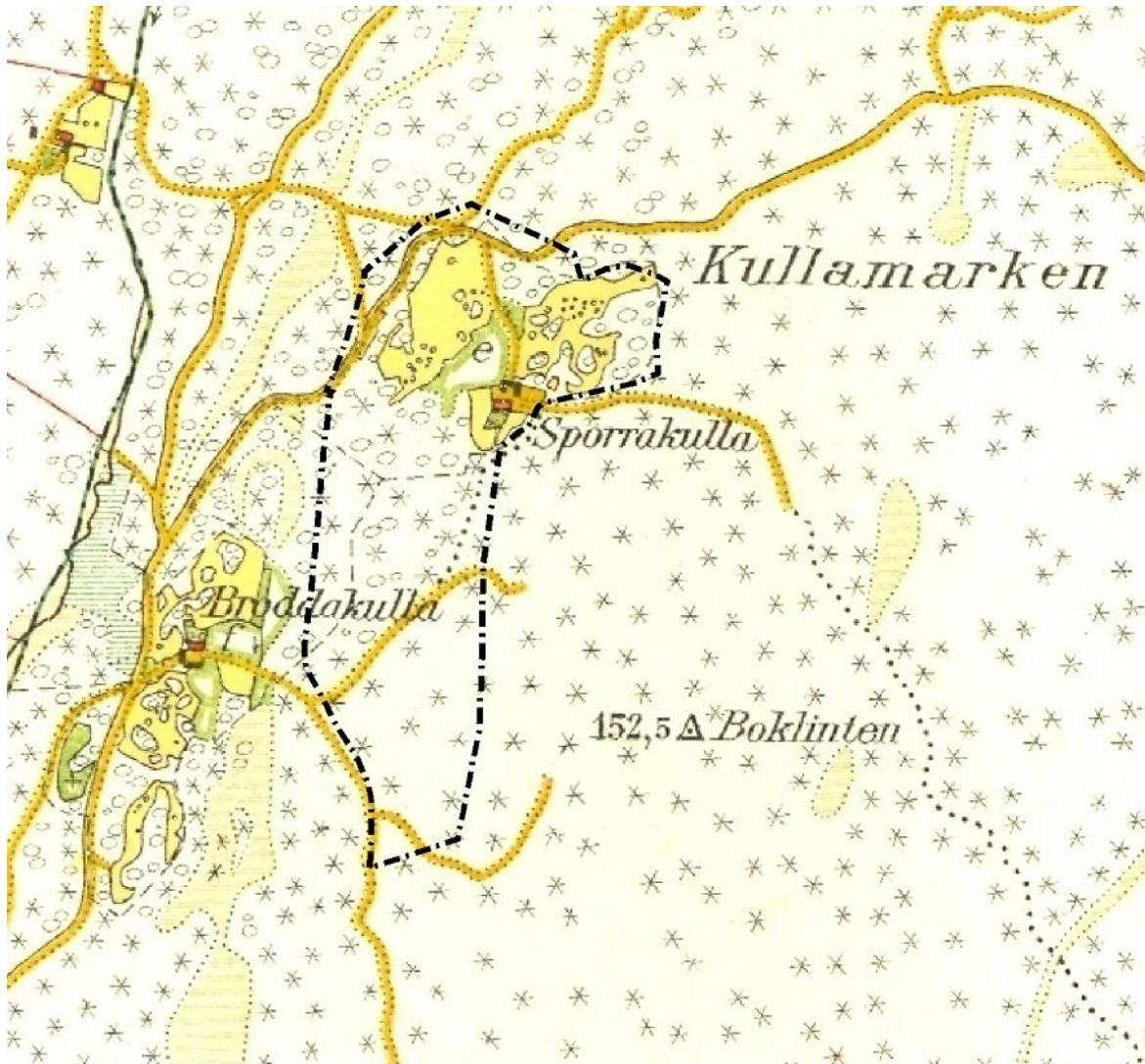
Generalstabskartan år 1869

Under det dryga sekel som förflöt mellan ovan behandlade in- och utmarksuppdelning och utgivandet av generalstabskartan, förändrades skogarna i området avsevärt. Skånska rekognosceringskartan hade kunnat ge viktig information om områdets beskaffenhet under mellanperioden, men den omfattade inte den nordöstra delen länet.

Generalstabskartan visar att Kullaskogen helt dominerades av barrskog runt 1800-talets mitt. Lövträd förekom nästan enbart på inägorna i den västligaste delen av området samt i söder där det fanns ett flertal torp. Förmodligen rör det sig till stor del av ek eftersom det är frågan om inägomark och då ek är vanligt förekommande vid Dalshult än idag. Öppna partier förefaller i första hand kunna knytas till våtmarker och gårdarnas närhet där det var uppodlat. Väster om Trollakulla var de öppna partierna särskilt utbredda. Området mellan Sporrakulla gård och Dalshult verkar ha karakteriserats av omväxlande öppna och lövbevuxna partier. Det område som omfattas av det närliggande blivande naturreservatet Grävlingabackarna dominerades helt av barrskog vid denna tid.

Den ekonomiska kartan år 1930

Grundmönstret är detsamma som på generalstabskartan. Lövträden var även på 1930-talet koncentrerade till de forna inägorna vid de fyra gårdslägena. Sedan 1800-talets mitt verkar dock barrskogen ha tagit över än mer på lövträdens bekostnad. Av kartredovisningen att döma har barrträden trängt in på de forna inägorna. Även om lövvegetationen dominerar på Dalshults inägor och närmast Spörrakulla gård är barrträdsinslaget stort och bitvis jämbördigt eller dominerande över lövträden. Vid denna tid råder knappast heller någon tvekan om att det i första hand är gran som avses med barrträdssymbolerna.

1930-års markanvändning, notera att nuvarande infartsväg till Spörrakulla inte fanns då.

Med 1930 års ekonomiska karta redovisas för första gången de olika markslagens utbredning för Spörrakulla. Åkermarken har en ålderdomlig struktur med flikiga former och en stor förekomst av odlingsrösen. Förmodligen har 1700- och 1800-talets åkermark haft stora likheter med vad som redovisas år 1930. Ängsmark fanns enligt uppgifterna på kartan inte kvar i Spörrakulla. Det som idag betraktas äng klassificerades år 1930 som

betesmark. Enligt beskrivningen till kartan hade Sporrakulla 3,4 hektar åker. På gården ska man vid 1940-talets början ha haft en häst, tre kor, ett svin och femton höns.

Eftersom generalstabskartan och 1930-års karta inte skiljer mellan gran- och tallskog är det svårt att avgöra när de gamla furuskogarna ersattes med den granskog som dominerar Kullamarken idag. En artikel av Pehr Johnsson från 1940 kan dock ge en viss uppfattning om utvecklingen. Han refererar till Gillbergs uppgift om att Kullamarken på 1700-talet hade utbredda furuskogar och fortsätter:

Detta har även i senare tid varit fallet, ehuru fururna med åren mer och mer tunnats av, för att ge plats åt gran och lövskog. För närvarande kan man indela Kullaskogen i tvenne större bälten, ett med lövskog, beläget i västra delen, samt ett med barrskog i östra. Även i den senare söker boken att tränga sig fram, ehuru granen, där denna på allvar gripit sig fast, har herraväldet. Denna har under sistförflutna sekel norrifrån trängt in i Skåne, dels genom självsådd, dels genom plantering. Den har efterträtt furuskogen. På sina ställen får den emellertid kämpa en förtvivlad kamp med boken som av ålder här hört hemma.

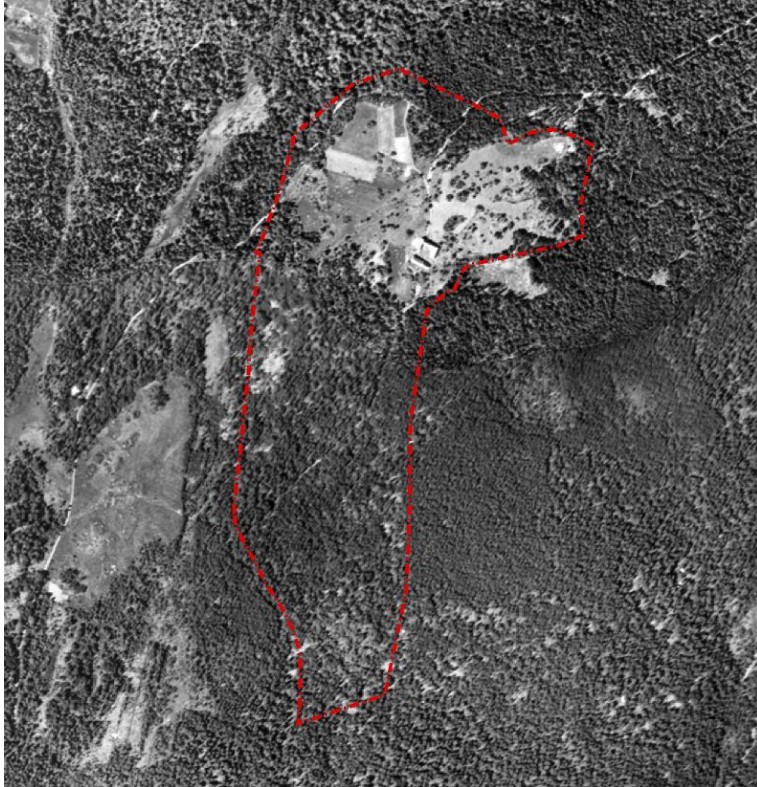
Det verkar således som om granen successivt har ersatt tallskogen under främst andra halvan av 1800-talet och början av 1900-talet. Den främsta orsaken till detta var järnvägens framväxt och sågverkens intresse för gran. Fotografier visar också att granplanteringar förekommit i Kullaskogen sedan åtminstone 1900-talets början. I bondesamhället dög inte gran till mycket, småplantorna rycktes upp.

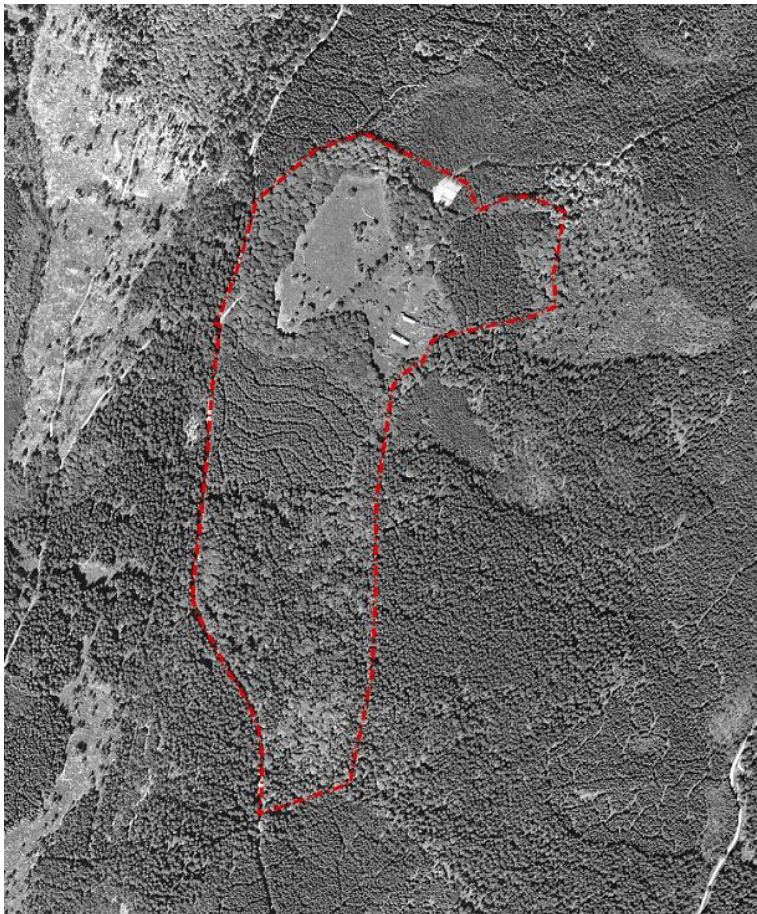
Gården från nordväst med ängen i förgrunden.
Foto Henning Weimarck 1952-09-13

Ungefär samma plats 57 år senare, 25 augusti 2009

Flygbild från år 1947. Notera åkerlapparna och mängden träd i åkern samt bondeskogens struktur.

Ortofoto från år 2006. Bilden är tagen före nedtagningen av granplanteringen nordöst om gården.

2.3 Områdets bevarandevärden

Sporrakullas omgivning visar på ett ålderdomligt kulturlandskap. I anslutning till gården har restaurering av löväng med hamlade askar, slåtteräng och hagmarker skett. Vissa forna åkerytor är fortfarande planterade med granskog. Från gården leder en fägata till de forna utmarksbetena. Söder om gården växer numera en blandskog med bok, ek och tall i en kuperad och delvis blockrik terräng. I södra delen av naturreservatet är tillgången på död ved mycket rik.

Ett område kring Sporrakulla gård är utpekat som riksintresse för naturvården (N16) och för kulturmiljövården (K26). Ungefär halva området för riksintresse för naturvården, närmast gården, är ett sedan 16 december 2005 ett beslutat Natura 2000 område, (SE0420241). Naturtyperna utgörs av löväng av fennoskandisk typ (6530), bokskog av fryle typ 9110, bokskog av örtrik typ 9130, äldre ekskogar på sura sandiga slättmarker 9190.

Sporrakulla utgör en värdekärna inom en utpekad värdetrakt (där bl.a. de närliggande naturreservaten Grävlingabackarna och Dalshult ingår) i strategin för formellt skydd av skog i Skåne län.

Hela naturreservatet ingår i ett större område som är utpekat som värdefull tätortsnära natur (Immelns sjösystem och Kullaskogen).

Skogsstyrelsen har utpekat naturvården och nyckelbiotoper i området. Naturvården utgörs av 4,6 hektar ädellövskog (avdelning 312). Nyckelbiotopen utgörs av 1,3 hektar löväng (avdelning 314).

Flera rödlistade arter förekommer inom området.

2.3.1 Geovetenskapliga bevarandevärden

Terrängen är på sina ställen mycket storblockig.

2.3.2 Biologiska bevarandevärden

Sporrakulla med tillhörande odlingslandskap har ett stort markhistoriskt värde genom att delar fortfarande hävdas och att förutsättningarna att återskapa ytterligare landskapselement är goda för att kunna visa och informera om äldre tiders naturtyper och hävd. Härigenom kan delar av odlingslandskapets biologiska mångfald och hävdberoende arter gynnas och bevaras. Variationen av olika skogsbiotoper bidrar till förutsättningar för en hög biologisk mångfald i områdets skogspartier. Ädellövskogen i området har delvis lång trädkontinuitet, vilket skapat förutsättningar för flera rödlistade lavar och vedlevande insekter.

Ädellövskog med riklig mängd död ved

Välmående hamlad ask

2.3.3 Kulturhistoriska bevarandevärden

Inom naturreservatet ligger den sedan år 1971 byggnadsminnesmärkta Sporrakulla gården. Kulturmiljöspåren i landskapet är många och består av eventuella gravhögar, odlingsrösen, fägata, terrassodlingar, stengården, husgrund (gårdsbränneri), hamlade träd och apalar. All den åker som fanns på 1930 års karta är idag öppen. Det skapar förutsättningar för besökare att förstå relationen mellan gården och storleken på den omkringliggande odlingsmarken.

Död gammal hamlad ask

2.3.4 Intressen för friluftslivet

Sporrakulla gården besöks årligen, framförallt sommartid av cirka 12.000 personer. Hela naturreservatet nyttjas frekvent hela året för fritt strövande på de anlagda vandringslederna.

3 Planerad markanvändning och skötsel

3.1 Övergripande bevarandemål

- Bevara och restaurera ett ålderdomligt kulturlandskap och den biologiska mångfald som är knuten till slätteräng, löväng, betad hagmark och små åkerlyckor,
- bevara, restaurera och återskapa ett skogsområde med den biologiska mångfald som är knuten till ädellövskog bestående av bok och ek med inslag av tall,
- gynna de i området förekommande rödlistade arterna,

3.2 Generella åtgärder

Bete, slåtter, hamling, naturvårdsgallringar, upphängning av holkar för stare och svart-vit flugsnappare.

3.3 Skötselområden

Skötselområdena ersätts språkligt med den från år 2002-01-01 gällande skogsbruksplanens benämning avdelningar. Detta för att underlätta framtida förvaltning. Kartan finns som bilaga nummer 2.

4 Mål och åtgärder för skötselområden

4.1 Avdelning 100, Ädellövskog 0,6 ha

4.1.1 Beskrivning

105-åriga bokar och ekar med underskärm av 30 årig bok. Strövvänligt område.

4.1.2 Skötselmål

Ädellövskog med grova träd.

4.1.3 Skötselåtgärder

Kontinuerlig avverkning av uppkommen gran, som bortförs från området.

Naturvårdsgallringar, ”cut like a beaver stubbar” (ca 50-70 centimeter höga stubbar) i syfte att skapa och ha kvar död ved i området, men ändå få ett mycket framkomligt område både för betesdjur och människor. Åtgärderna ska syfta till att gynna asp och volymtillväxt på ek. Avverkade träd ska utläggas i Dalshults naturreservat.

4.1.4 Konsekvenser av skötselåtgärderna

Bevarad och utvecklad ädellövskog som tar hänsyn till kulturlandskapet (vindfällerna nära gårdar blev upphuggna till ved) och att området förblir strövvänligt. De entomologiska värdena gynnas i området genom de höga ”cut like a beaver stubbarna”, som ska efterlikna tidigare yxhuggna stubbar.

4.2 Avdelning 101, Betad hagmark med inslag av åkrar 1,9 ha

4.2.1 Beskrivning

Tidigare 40-årig granplantering som slutavverkats. Avdelningen omfattas av Natura 2000 bestämmelser. I bevarandeplanen är dock området benämnd ”övrigt” varför det inte finns några bevarandemål angivna. Kvarvarande träd består av nyhamlade lindar, slåniga ekar, avenbok, sykomolönn och grov asp. Fältskiktet består av en hyggesflora. Inom området finns gott om odlingsrösen.

4.2.2 Skötselmål

Betad hagmark med hamlade träd (lind, avenbok). Det ska finnas möjlighet att skapa åkrar inom området. I utkanten grov asp.

4.2.3 Skötselåtgärder

Inhängning med skånskt skedgärde (med övergångar, närmast Sporrakulla gård och på motsatt sida emot vägen till). Bete med nöt, får eller getter, helst lantraser. Hamling av träd. Någon av de hamlade lindarna bör omhamlas då grundstammen är allt för hög för att vara kulturhistoriskt rätt. Anläggning av åkrar, bestående av olika sädesslag, bovete eller fodermärgkål. Grödorna bör främst ur kulturhistorisk synvinkel ej blandas på samma åkerlapp. Avverkning av slanig ek och sykomolönn. Upphängning av cirka 5 holkar för stare (gruppvis men ej i samma träd) och 2 för svart-vit flugsnappare.

Framtida gården bör se ut som ovan, Skånskt skedgärde, foto Mårten Sjöbeck.

4.2.4 Konsekvenser av skötselåtgärdena

Återskapande av öppen mark i anslutning till Sporrakullagården. Åkrarna berikar såväl ur kulturhistorisk- som ur vilt synpunkt området. Främmande trädslag är avverkade. Fågelfaunan kommer att berikas till bl.a. glädje för besökare.

4.3 Avdelning 312, Ädellövskog 3,8 ha

4.3.1 Beskrivning

Ädellövskog med grova bokar och ekar. Natura 2000-område och utpekat naturvärde av Skogsstyrelsen. Utgör en vacker inramning av hagmarkerna framför Sporrakulla gården. Bohål av spillkråka.

4.3.2 Skötselmål

Olikåldrig ädellövskog med grova träd och död ved. Området ska vara strövvänligt.

4.3.3 Skötselåtgärder

Naturvårdsgallringar i syfte att gynna grova ädellövträd. Avverkade träd ska ligga kvar i området, med undantag längs med vägen upp till Sporrakulla gård, där ska enbart ved (> 40 cm i diameter) och ved från senvuxna träd lämnas kvar övrig ved ska utläggas i ädellövskogsområden inom Dalshults naturreservat,

4.3.4 Konsekvenser av skötselåtgärderna

Det skapas en strövvänlig ädellövskog i direkt anslutning till Sporrakullagårdens hagmarker, samtidigt som hänsyn tas till Natura 2000 bestämmelserna. Syftet med att bortföra virket till Dalshults naturreservat är att det kulturhistoriskt sett inte fanns vindfällan etc kring gårdarna, utan dessa höggs upp till ved och att området snabbt skulle bli oframkomligt om mycket ris lämnades kvar. Ur körteknisk synvinkel bedöms det enklare att lägga ut virket i Dalshults än i Sporrakullas naturreservat.

4.4 Avdelning 313, Hagmark 2,0 ha

4.4.1 Beskrivning

Ett område som tidigare var bevuxet med granskog har restaurerats till hagmark. Området betas med får. Avdelningen omfattas av Natura 2000 bestämmelser. I bevarandeplanen är dock området benämnd "övrigt" varför det inte finns några bevarandemål angivna. I området finns gott om odlingsrösen varav flertalet är bevuxna med lind, ask och ek. I den nordöstliga delen finns fyra jordblandade högar som är utskyltade som gravar. Detta bör kvalitetssäkras av arkeolog. I väster markeras bitvis området av kraftiga terrasskanter, varav någon är stensatt.

4.4.2 Skötselmål

Betad hagmark med hamlade askar och lindar samt fristående hasselbuketter. Stängslen närmast gården bör bytas ut mot skånska skedgården.

4.4.3 Skötselåtgärder

Bete. Gallring och nyhamling av lind och ask. Upphängning av cirka 5 holkar (gruppvis men ej i samma träd) för stare och 2 för svart-vit flugsnappare.

4.4.4 Konsekvenser av skötselåtgärderna

Området hålls öppet framöver, med anledning av att området har genomgått en grangeneration finns inga floristiska värden, varför bete med får inte är till någon nackdel. Nyhamling av träden är bra för upplevelsen av områdets kulturhistoria. Fågelfaunan kommer att berikas till bl.a. glädje för besökare.

4.5 Avdelning 314, Löväng 0,6 ha

4.5.1 Beskrivning

Löväng. Avdelningen omfattas av Natura 2000 bestämmelser och utgör en av Skogsstyrelsen utpekad nyckelbiotop, med gamla och yngre hamlade askar. Slätter sker årligen på cirka halva ängen och den andra halvan används som betesmark.

Askskottssjukan har gått hårt åt några av askarna. Veketåg har fått en stor utbredning. Mellan tuvorna av vecketåg är floran mer varierad. Henning Weimarcks fotografier från 1950-talet visar att vecketåg förekom på ängen även för femtio år sedan, men att utbredningen är betydligt större idag. Av fotografierna framgår även att askarna har bibehållit sin karaktär sedan femtiotalet, men att de björkar som förekommer idag är ett sentida fenomen. Hamlad björk har tidigare funnits i stor utsträckning i nordöstra Skåne. De har dock på grund av en kortare levnadstid idag helt försvunnit från det gamla odlingslandskapet och återfinns enbart i trädgårdar. En nyhamling av björk skulle därför vara intressant.

4.5.2 Skötselmål

Löväng. Fortsatt slåtter på ett så stort område som möjligt. Hamling av askar och björkar enligt ett roterande schema, där varje träd bör hamlas minst var femte år (eller i enlighet med lokal tradition). Det sistnämnda verkar fungera bra idag, men hamling i augusti eller första halvan av september är att föredra framför dagens hamling på vårvintern. Fortsätt även att hamla den unga sälgen i den sydvästligaste delen. Sent betessläpp (efter 1 juli) för att efterlikna den gamla ängshävdens i de delar som inte går att slå. Det kan då behövas fler djur än idag för att det ska bli ordentligt avbetat. Slå vecketågen långt ned vid marken med röjsåg försedd med nylonlina så nära betespåsläppet som möjligt. Detta upprepas årligen. Spara och gynna aplarna. Håll efter de videbuskar som kommer upp i de steniga partierna. Hamla de björkar som finns på ängen, om detta går, annars ta ner dem. Ett par unga ekar har också kommit upp i den västra kanten, även dessa bör tas bort.

4.5.3 Skötselåtgärder

Slåtter och bete. Hamling av ask och björk. Försök bör göras med att föryngra askarna antingen genom att låta småplantor få komma upp eller från omgivningen gräva upp och plantera in plantor. Upphängning av cirka 3 holkar för stare och 2 för svart-vit flugsnappare. Åtgärderna bedöms vara förenliga med bevarandeplanen för Natura 2000-området daterad den 16 december 2005. När befintligt trädgärde har tjänat ut så ska det ersättas med ett skånskt skedgärde.

4.5.4 Konsekvenser av skötselåtgärderna

Bevarad löväng med hamlade träd i olika åldersklasser. Fågelfaunan kommer att berikas till bl.a. glädje för besökare.

4.6 Avdelning 314, Gårdsmiljö 0,4 ha

4.6.1 Beskrivning

Gårdsmiljö för Sporrakulla gården. Avdelningen omfattas av Natura 2000 bestämmelser. I bevarandeplanen är dock området benämnd "övrigt" varför det inte finns några bevarandemål angivna. Det skulle vara intressant om en mer levande autentisk gårdsmiljö skulle kunna skapas. Medel för kulturinsatser av detta slag finns tyvärr dock ej tillgängligt inom ramen för naturvårdsbudgeten. Naturreservatets bestämmelser medför ej några begränsningar för historiskt riktiga kulturmiljöberikande åtgärder.

4.6.2 Skötselmål

Gårdsmiljö

4.6.3 Skötselåtgärder

Klippning av gräs, rensning i rabatter, borttagande av träd och buskar som växer intill husen. Alla moderna stängsel bör bytas ut mot skånska skedgården.

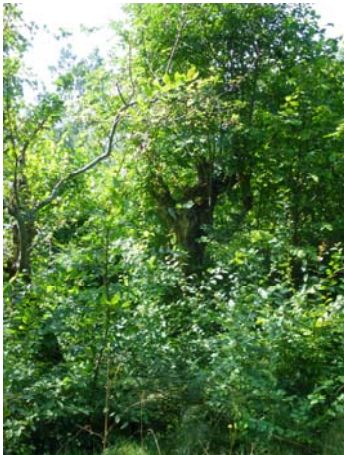
4.6.4 Konsekvenser av skötselåtgärderna

En bevarad kulturhistorisk gårdsmiljö.

4.7 Avdelning 316, Gårdsmiljö med hamlade träd 1,3 ha

4.7.1 Beskrivning

Klippta gräsmattor kring Sporrakullagården. Delar av området är kraftigt igenväxt. I området finns hamlade askar, hasselbuskage och apel. Eldstad, bänkar, bord, soptunnor, askkopp i betong. Dessa bör dock flyttas till en mer diskret plats då den nuvarande placeringen av dessa förtar intrycket av själva gården. Vildsvin kan komma att förstöra gräsmattan.

Hamlad ask vid Sporrakulla gården i behov av friställning

4.7.2 Skötselmål

Tomtmark för allmänhetens trivsel med eldstad, bänkar, bord och soptunnor. Hamlade träd, hasselbuketter och apel. Alla moderna stängsel bör bytas ut mot skånska skedgården.

4.7.3 Skötselåtgärder

Flytt av eldstad, bänkar, bord, soptunnor, askkopp i betong till den tidigare restaurerade ängsmarken till vänster efter infarten till Sporrakulla (Ö1453080, N6238476).

Gräsklippning, underhålla eldstad, bänkar, bord och soptunnor. Friställ tidigare hamlade askar. Naturvårdsgallra buskskiktet, spara apel, slån och hasselbuketter. Blir skadorna stora bör området hägnas in med eltråd alternativt intensifierad jakt på vildsvin.

4.7.4 Konsekvenser av skötselåtgärderna

Trivsamt område för besökare. Bevarade hamlade träd.

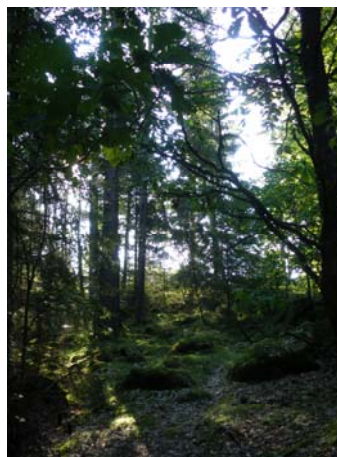
4.8 Avdelning 317, Granplantering 3,7 ha

4.8.1 Beskrivning

Gallrad 35-årig produktionsgranskog med ett mycket litet inslag av björk och bok. Ett stengärde finns i sydöstra delen. I östra kanten finns en fin tallskog med rikligt uppslag av ädellöv (bok och ek). I tallskogen är tillgången på död ved god.

Produktionsgranskogen som ska avvecklas

Tallskog med rikligt uppslag av ädellöv

4.8.2 Skötselmål

Olikåldrig ädellövskog med inslag av löv och tall och med övervägande gamla träd. God tillgång på död ved. På sikt ske hela området uppgå i avdelning 318.

4.8.3 Skötselåtgärder

Fortsatt gallring av granplanteringen i syfte att få ner mer ljus och stimulera uppkomst av ädellöv och lövträd. Omloppstiden för granen bör påskyndas. Avverkad gran får saluföras. Naturvårdsgallringar i tallskogen i syfte att gynna bok och volymtillväxt på tall. Avverkade träd i tallskogen ska ligga kvar.

4.8.4 konsekvenser av skötselåtgärderna

Omföring av produktionsgranskogen till en mer ursprunglig ädellövskog med inslag av löv och tall kommer att bidra till en högre biologisk mångfald och en harmonisering med övriga skogsområden inom naturreservatet. Skogen kommer att bli mer upplevelserik.

4.9 Avdelning 318, Ädellövskog med inslag av tall, 8,1 ha

4.9.1 Beskrivning

Tidigare dominerades skogen av 115-åriga granar, vilka tyvärr har dött av barkborreangrepp. Merparten av granarna har avverkats och borttransporterats. I området växer även 60 årig bok och 100 årig tall. Grupper med död gran har lämnats. Vissa av dessa granar har redan fallit, under sommaren 2009 har även delar av ädellövbeståndet

fallit vilket bidragit till att det finns mycket gott om död ved i området. Spillkråka och Större hackspett (även boträd) observerades i området. Ett svårtillgängligt, men mycket fint område.

4.9.2 Skötselmål

Olikåldrig ädellövskog med inslag av löv, tall och mycket sparsamt med gran. Övervägande gamla träd. Riklig mängd död ved. Området får vara mycket svårframkomligt, med undantag av Broddakullastigen.

4.9.3 Skötselåtgärder

Naturvårdsgallringar i syfte att gynna volymtillväxt. Avverka merparten av de uppkommande granarna. Låt avverkade träd ligga kvar.

4.9.4 Konsekvenser av skötselåtgärderna

Ädellövskog där de entomologiska och ornitologiska värdena lär bli höga och kommer att bevaras.

5 Friluftsliv och turism

5.1 Allmän inledning

Sporrakullagården är ett omtyckt utflyktsmål. Årligen besöks gården av cirka 12.000 personer. I Kullaskogen finns ett stort utmarkerat stigsystem. Skåneleden går även igenom Kullaskogen och passerar Sporrakulla gården. I anslutning till gården finns en iordningsställd grillplats. Den nuvarande skyltningen och övriga faciliteter bör ses över mot bakgrund av den kulturhistoriska miljön.

5.2 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning skall utföras enligt anvisningar från Naturvårdsverket.

5.3 Information

En vägskylt märkt "Naturreservat" sätts upp vid den allmänna vägen (N6236830, Ö452939)). En större informationsskylt, omfattandes två A1:or ska sätts upp år 2010 vid parkeringen vid Sporrakulla gård (N6238559, Ö453109). Skylten ska omfatta dels naturreservatet Sporrakulla (A1:a) och dels information om naturreservat i omgivningen bl.a. Dalshult och Grävlingabackarna (A1:a). Skylten ska underhålls vid behov.

5.4 Parkering

En större parkering som rymmer minst ett 20-tal bilar och ett antal bussar ligger vid infarten till Sporrakulla gård. Ansvar och skötseln av parkeringsplatsen bör slutligen fastställas vid en eventuell vägförrättning.

5.5 Särskilda anordningar för allmänheten

Den befintliga grillplatsen bör ur kulturmiljösynpunkt och av brandsäkerhetsrisk tas bort och ersättas med två stycken grillplatser uppe i backen inom det nyröjda området bakom

Sporrakulla gård (6238443, 453126). Den exakta lokaliseringen av dessa får avgöras av förvaltaren. Förvaltaren ska beakta att grillplatserna får en bra utsikt och inte hamnar inom inhägnat betat område. Vid grillplatserna ska även uppbindningsanordningar för fem-tio hästar anordnas. De nya grillplatserna ska iordningställas innan den befintliga plockas bort.

Askkoppen i betong bör flyttas till den gräsgjorda parkeringen, utanför stenstolparna, vid 6238482, 453073.

Grillplatsen som bör flyttas

Askkoppen i betong som bör flyttas

5.6 Renhållning och sanitära anordningar

Skogssällskapet har anordnat en enklare toalett vid Sporrakulla gården. Vid parkeringen och den nuvarande grillplatsen finns soptunnor.

6 Jakt

Föreskrifterna gäller ej för innehavare av jakträtten inom reservatet vid jakt och fångst av vilt i enlighet med jaktlagsstiftningens bestämmelser.

7 Tillsyn

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för området.

8 Dokumentation och uppföljning

8.1 Uppföljning av skötsel mål

Vart 10:e år:

Uppföljning av utvecklingen av ädellövs-kogen. Uppskattning av mängden död ved i antal m³. Översyn av gränsmarkeringen.

Vart 5:e år:

Tillse att upphängda star och svartvit flugsnappareholkar uppfyller sitt syfte.

En gång per år:

Tillse att skyltarna är hela och rena samt att informationen är uppdaterad.

Tillse att uppsatta stigmarkeringar uppfyller sitt syfte och anlagd stig är framkomlig.

Tillse att bänkar och bord, toaletter och soptunnor är funktionsdugliga.

Tömma eldstäderna på kol.

En gång under månaderna (april – september) och varannan månad (oktober-mars), eller efter behov / lagstiftning:

Tömning av soptunnor.

Tömning av toaletter.

Fylla på vedförrådet.

Rensa rastplatsen från skräp.

Kontroll av dricksvattnets kvalitet (dricksvattenkungalösen ska vara styrande). Det senaste provresultatet ska anslås vid pumpen.

8.2 Dokumentation av skötselåtgärder

Dokumentation ska ske av skötselåtgärder inom respektive avdelning (skötselområde).

Uppsättning och underhåll av gränsmarkeringar och skyltar.

8.3 Uppföljning av kostnader

Förvaltaren ansvarar för detta.

9 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare vad gäller i planen angivna mål och skötselåtgärder. De skötselåtgärder som anges i skötselplanen ska ses över om uppföljningen av kvalitetsmålen visar att en översyn är nödvändig eller i övrigt när det är påkallat.

10 Kostnader och finansiering

10.1 Ekonomisk utredning

Förvaltaren gör en ekonomisk utredning avseende kostnader och intäkter för förvaltningen.

10.2 Finansiering av förvaltningen

Förvaltaren ansvarar för (ev bekostar):

- upprättande och revidering av skötselplan,
- utmärkning och underhåll av naturreservatets gränsutmärkning,
- genomförande av skötselåtgärder,
- nyanläggningar av skånska skedgården,
- tillverkande och uppsättande samt underhåll av 10-15 stycken holkar för stare och cirka 6 holkar för svartvitflugsnappare.
- tillverkning och underhåll av informationsskylt (1 styck),
- flytt av askkopp, nyanläggning av grillplatser och uppbindningsanordningar för häst vid dessa samt bortplockning av befintlig grillplats,
- ny ”rickepump”,
- övervakning av florans och faunans utveckling,

- uppföljning av skötselåtgärder,
- tillsyn av naturreservatet,

Kommunen ansvarar för (ev. bekostar):

- att parkeringsplats, gräsmatta och gårdsplan hålles ren från skräp,
- tömning av soptunnor,
- tömning av toaletter,
- underhåll av bänkar och bord,
- påfyllning av vedförråd vid vindskyddet,
- iordningsställda eldstäder tömmes på kol,
- provtagning av dricksvattnet ur ”rickepumpen”

Arrendator ansvarar för (ev. bekostar):

- sina betesdjur,
- underhåll och tillsyn av hägnader kring betesdjur

Skogssällskapet ansvarar för (ev. bekostar):

- underhåll av skogssällskapets skyltar

Förvaltaren kan genom skötselavtal överföra ansvar för vissa av ovanstående punkter till markägaren eller annan entreprenör.

11 Källor

11.1 Kartor

Ekonomiska kartan 1929-30, blad 30

11.2 Foton

Henning Weimarck (sid 11), Magnus Berglund (framsida), övriga Johan Johnmark
Mårten Sjöbeck (sid 16), ur ”Det skånska kulturlandskapet, årsbok för
naturskyddsföreningen i Skåne år 2001, sid 112”.

11.3 Skriftliga källor

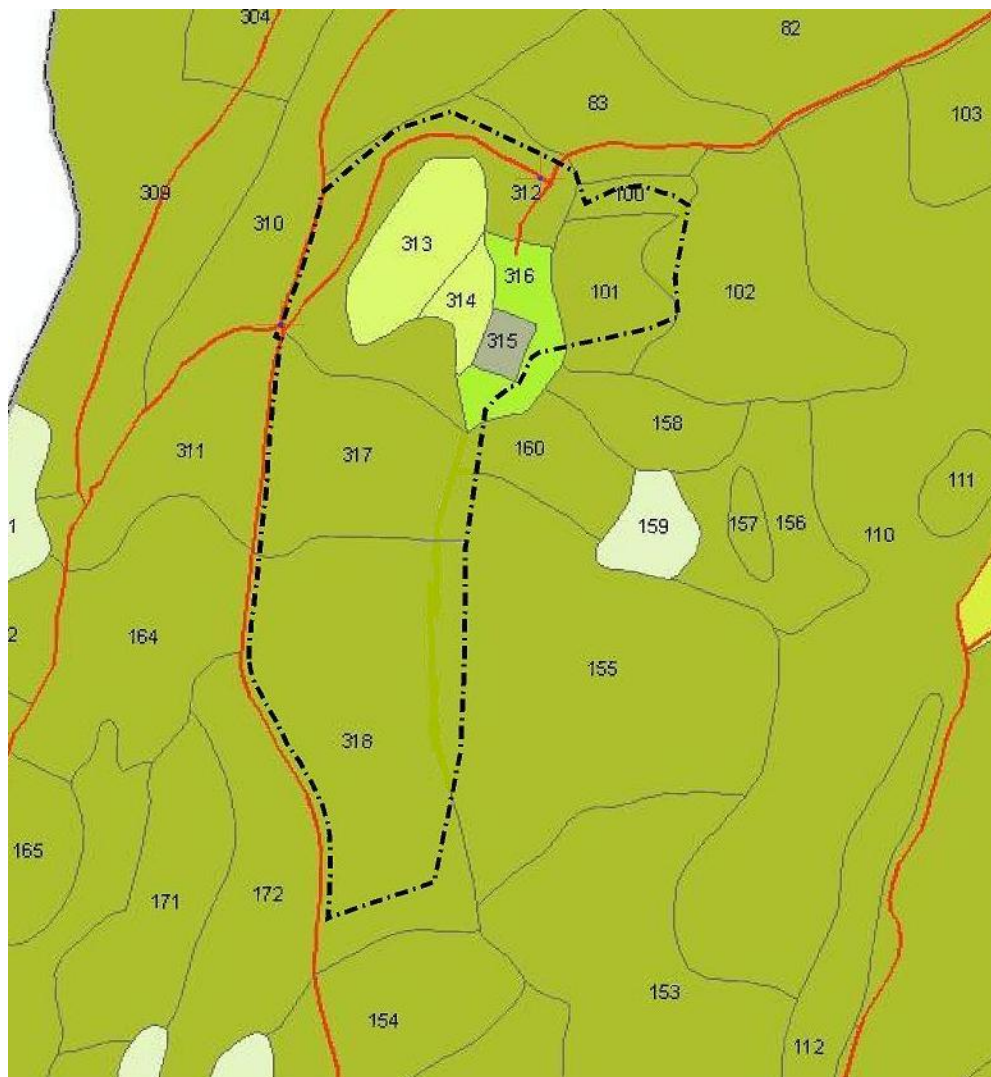
Skogssällskapet: Skogsbruksplan för Kullaskogen, 2002-01-01

Skogssällskapet m.fl: Sporrakulla & Rodatorpet –Kulturhistoria i Snapphanebygd,

Glimåkra Hembygdsförening: Vid Sporrakullagården 2009-08-25 anslaget material.

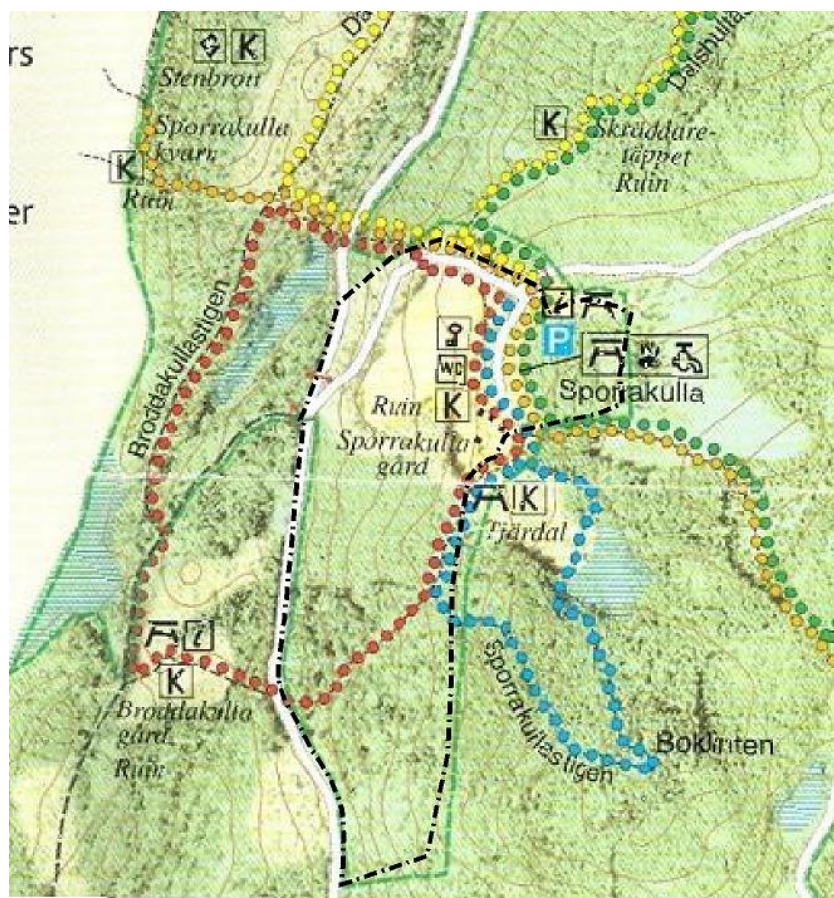
Länsstyrelsen i Skåne län: Sporrakulla och Dalshult - kort historisk bakgrund jämte
sköselförslag inför bildande av naturreservat: Magnus Berglund

Bilaga 1 Avdelningar (Skötselområden)

Kartan har georefererats, vilket medför att gränsen för naturreservatet och skötselområdena ej är helt exakt.

Bilaga 2 Anläggningar

Teckenförklaring

	Barrskog		Bebyggelse
	Lövskog		Information
	Bete		Geologisk sevärdhet
	Övrig öppen mark		Botanisk sevärdhet
	Mossar/ kärr		Kulturminne
	Vatten		Nyckelbiotop
	Vattendrag		Rastplats
	Naturresevat		Eldplats
	Bilväg större/ mindre		Vindskydd
	Förbjuden bilväg		Tältplats
	Körväg		Dricksvatten
	Traktortväg		Badplats
	Liten stig		Toalett
	Höjdkurva, ekv. 5 m		Parkering
	Skåneleden		
	Stigar		
	Broddakullastigen 2,0 km		
	Spörrakullastigen 1,5 km		
	Dalshultastigen 2,5 km		
	Trollakullastigen 3,0 km		
	Rodatorpsslingan 7,0 km		

Kartunderlag: Skogssällskapet. Kartredigering: MapDesign, Helsingborg.
Godkänd från sekretessynpunkt för spridning. © Lantmäteriverket 2001.
Ortofoton och höjdkurvor © Lantmäteriet. Medgivande MS2006/1937

Naturreseptatet Sporrakulla i Östra Göinge kommun består både av ett ålderdomligt kulturlandskap med löväng, hagmark och av ädellövsfog med god tillgång på död ved. En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreseptat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med reseptatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller även information om friluftsliv och turism, samt om hur en framtida uppföljning av området är tänkt att ske